

Egyptisk mytologi

Denna text fann man i en dedikationstext i en pyramid, där man relaterade till den första skapelsen när Atum från Heliopolis var på den ursprungliga kullen som reste sig ur vattnen och som bragte de första gudarna till existens. Texten är funnen i pyramider från 2400-talet f.Kr.¹ Texterna är fulla av ordlekar och har senare även använts för att verka för personers odödlighet, t.ex. på 1300-talet.

Texten börjar med att Atum-Kheper² hälsas som den som var på den ursprungliga kullen och spottade ut Shu och Tefnut. Dessa var luftens respektive fuktighetens gud och kom till med en nysnings kraft.³ Skaparguden ingöt sin egen personlighet och beskyddande närvaro i dem, sitt "ka". Atum tillskrivs också faderskapet för andra gudar som Geb - jordens gud, Nut – skyns gud, Osiris och Isis, Seth och gudinnan Nephtys.

För beskyddet av pyramiderna utbes samma beskyddande ka som de första gudarna fick.

Sammanfattning

Här avknoppas snarare gudarna än föds. Ingen kamp

Memphis-teologi

När den första dynastin etablerade sin huvudstad vid Memphis fanns ett behov av att motivera stadens upphöjelse. Ptah, som var en gud från Memphis proklamerades som den första principen som blev viktigare än tidigare skapargudar. Mytologiska argument gavs för att Memphis var den stad som förenade Nedre och Övre Egypten.

I den här berättelsen så befruktar/formar⁴ Ptah universums element med sitt sinne och förverkligar dem med sitt befallande tal.

Det här dokumentet stammar från 700-talet, men i ANET framförs att lingvistiska, filologiska och geopolitiska indicier pekar mot att texten kan vara 2000 år äldre.

Det som är av intresse är att Ptah är den som överfört liv till alla andra gudar och att det enligt ANET verkar som om att Ptah tänker ut och befäller och det blir till genom munnens och läpparnas verk.⁵ Armens rörelse, benens rörelse och varje lems aktivitet kom till genom hjärtats tanke och läpparnas

¹ Mer-ne-Re samt Pepi II (Nefer-ka-Re) var pyramiderna i fråga där inskriptionerna fanns. ANET, 3.

² Som senare blev Atum och Re. ANET, 3.

³ ANET, 3.

⁴ Conceive.

⁵ ANET, 5.

uttalande⁶. Så Ptah formade gudarna, han gjorde städerna, he founded nomes, han satte gudarna i sina helgedomar. Han hade gjort gudarnas kroppar så de behagade dem. Så gudarna äntrade allt slags trä, all slags sten, all slags lera. Så alla gudarna var nöjda och samlades mot Ptah.

Slutsats

Det intressanta och annorlunda här att Ptah använder tankens kraft och tungan för att "skapa". Man bör dock notera att det är gudarna som skapas och frambringas, inte annat. Men det sker alltså med tankens och ordet kraft inte med onanins kraft som Atum skapar⁷.

The repulsing of the Dragon and the Creation

Den här texten är från 300-talet, men materialet kan enligt ANET⁸ anses höra till en avsevärt tidigare period.

Texten inleds med att Khepri konstaterar att många var varelserna som kom till genom min mun, innan jorden blev till, innan marken och krälände djur hade skapats på denna plats. Khepri spottade ut andra gudar, men han planerade i sitt sinne först den multitud av varelser som blev till genom honom. Men han kopulerade med sin knytnäve, han masturberade med sin hand och sedan spydde han med sin egen mun och spottade ut Shu och Tefnut.

Mänskan blev till av tårar som han grät⁹. Senare skapar han allt som kryper och allt vad som lever i växtligheten¹⁰.

Sammanfattning

Gudar blev till genom hans mun, men antagligen genom att han spottade/hostade/spydde ut dem. Mänskan blev till av tårar han grät. Krälände djur och eventuellt växtlighet tillskrivs likaså Ptahs verk.

⁶ ANET, 5.

⁷ ANET, 5 fotnot 14.

⁸ ANET, 6.

⁹ Innebär en lek med ord: "remit" betyder tårar och "romet" mänsklighet. Samma ordpar förekommer även i texten "Thebes as the place of the Creation". ANET, 8.

¹⁰ Betydelsen här är osäker.

Instruktion för Kung Meri-ka-Re

Här möter vi en instruktion som en kung i slutet av 2100-talet f.Kr. gav åt sin tronföljare. Den version vi har tillgång till är en papyruskopia från 1400-talet f.Kr. Instruktionen är lång med drygt 150 rader. Bara några av dem är intressanta, men istället desto mer intressanta. Avsnittet i fråga startar lite efter rad 130.

Innan det här avsnittet belyses vikten av att människan uppmärksammar och gör inskriptioner till gudarnas ära. "Guden är medveten om vem som agerar i hans intresse". Efter detta konstateras att "människan är en välregisserad hop, gudarnas boskap.

Sedan börjar det verkligen intressanta: "Han gjorde himmel och jord enligt deras önskemål och han drev tillbaka det dränkande vattnet/vattenmonstret. Han gjorde "livets anda för deras näsborrar. De som har utgått från hans kropp är hans avbilder... .. Han gjorde för dem växter, djur, fågel och fisk för att föda dem¹¹".

Sammanfattning

Här dyker en ny tanke oväntat upp i en regents råd till sin tronföljare. Jord och himmel är skapat enligt människans önskemål. Växter, djur, fåglar och fisk gjordes som föda för människan. Guden hör deras gråt osv. Helt revolutionerande tankar som finns i slutet av en lång skriftlig rådgivning från en regent till dess efterföljare.

Sammanfattning av egyptisk skapelsemytologi

Denna fokuserar kring att nya gudar skapas från en ursprungsskapargud. De nya gudarna avknoppas genom att de hostas, spottas, nyses ut. De bildas ibland genom att de formas i tanken och talas ut, ibland beskrivs formandet av nya gudar som resultatet av onanering. Som vanlig födelse beskrivs det inte i de egyptiska texter jag här presenterat.

Skapelsen av det fysiska universum omnämns inte alltid, men det nämns i två texter att människan blir till genom gudars tårar. Detta innefattar en ordlek. I två texter nämns även djur och växter.

I instruktionen till Merikare finns ett unikum. En övergripande uppräkningslista av olika djur samt växter som enskild grupp som gjordes till föda för människan. Himmel och jord formades också enligt människans önskemål och guden hör människans gråt. Allt detta sist nämnda är ett helt unikt drag, så långt jag känner till, i all utombiblisk skapelsemytologi. Se vidare diskussion i min avhandling.

¹¹ ANET, 417.

I den egyptiska mytologin verkar konflikter mellan enskilda gudar eller gudagenerationer eller teomachi var något framträdande drag. I ”instruktionen till Merikare” nämns något som översätts med att vattenmonstret¹² besegrats. Detta kan tolkas som något som motsvarar Baals besegrande av Yamm eller Marduks av Tiamat. Men det beskrivs inte på något sätt.

Sammanfattning av Sumerisk, akkadisk, kanaaneisk, babylonisk och egyptisk skapelsemytologi....

Gemensamt för alla: Fokus på teogoni, I Babylon och Kanan maktkamp och väg till makten, teomachi. I Egypten inte maktkamp eller teomachi, men intressanta inslag av sekvenser som kan tolkas som skapelse med hjälp av tanke och ord och att skapelsen inte är för gudars skull utan för människan.

Bibelns version så förbluffande unik!

¹² Kan översättas med ”vattendränkaren, det dränkande vattnet”, men markeras med en krokodil i texten vilket stöder tanken på att det var ett odjur av något slag.